

Wijkgemeente Den Haag-West
Zondag 9 mei 2021
ds. Martine Nijveld
Doopdienst

Inleiding op de lezing uit Jona 4:

Vorige week heb ik in de Bergkerk over Jona 1 en 2 gepreekt.

Kort samengevat gaat het daar over Jona die de opdracht van God krijgt om naar Ninevé te gaan om die stad op te roepen tot omkeer.

Jona heeft weinig zin in die opdracht en gaat precies de andere kant op.

Hij neemt een boot, en om een lang verhaal kort te maken, er komt een storm, Jona wordt overboord gejonast, God zet een grote vis in, en die vis spuugt Jona weer op het droge.

Jona krijgt een nieuwe kans.

En dan zijn we alweer bij Jona 3...

Ga naar Ninevé, de grote stad, zegt God, opnieuw.

Ga naar die stad die geen maat kent, waar alles groot en groter moet.

En Jona gaat...

In Ninevé gekomen houdt hij een flinke donderpreek.

Hij houdt het kort en krachtig,
geen woord teveel:

over 40 dagen gaat alles hier ondersteboven.

Zo, opdracht vervuld, hij was er klaar mee. En nu maar afwachten.

Ging hij toen soms op een heuvel zitten om eens goed van het schouwspel te genieten - van een stad die ondersteboven gekeerd wordt?

Maar ondertussen gebeurt er van alles in de stad.

Gebeuren er wonderen in de stad.

De koning keert om en iedereen keert om.

*We denken alleen aan vandaag en niet aan morgen, zeiden ze,
dat moet anders. En daar gaan we vandaag aan beginnen,
en niet pas morgen.*

En als God dat ziet, besluit hij de stad niet ondersteboven te keren.

Schriftlezing: Jona 4 (Nieuwe Bijbelvertaling 2004)

⁴Dit wekte grote ergernis bij Jona en hij werd kwaad. ²Hij bad tot de HEER: 'Ach HEER, heb ik het niet gezegd toen ik nog thuis was? Daarom wilde ik naar Tarsis vluchten. Ik wist het wel: u bent een God die genadig is en liefdevol, geduldig en trouw, en tot vergeving bereid. ³

Laat mij maar sterven, HEER: ik ben liever dood dan dat ik zo verder moet leven.' ⁴Maar de HEER zei: 'Is het terecht dat je zo kwaad bent?'

⁵Nadat Jona Nineve had verlaten, was hij aan de oostkant van de stad gaan zitten. Hij had er een hut gemaakt om in de schaduw af te wachten wat er met de stad zou gebeuren. ⁶Nu liet God, de HEER, een wonderboom opschieten om Jona schaduw boven zijn hoofd te geven en zijn ergernis te verdrijven. Jona was opgetogen over de plant. ⁷Maar de volgende morgen, bij het aanbreken van de dag, liet God de plant door een worm aanvreten, zodat hij verdorde. ⁸En toen de zon opkwam, liet God een verzengende wind uit het oosten waaien; de zon brandde zo op Jona's hoofd dat hij door de hitte werd bevangen. Hij bad om te mogen sterven: 'Ik ben liever

dood dan dat ik zo verder moet leven.’⁹Maar God zei tegen Jona: ‘Is het terecht dat je zo kwaad bent over die plant?’ Jona antwoordde: ‘Ik ben verschrikkelijk kwaad, en terecht!’¹⁰Toen zei de HEER: ‘Als jij al verdriet hebt om die wonderboom, waar jij geen enkele moeite voor hebt hoeven doen en die jij niet hebt laten groeien, een plant die in één nacht opkwam en in één nacht verging,¹¹ zou ik dan geen verdriet hebben om Nineve, die grote stad, waar meer dan honderdtwintigduizend mensen wonen die het verschil tussen links en rechts niet eens kennen, en dan nog al die dieren?’

LIED: ‘Leer ons de letters spellen’

(tekst: Henk Jongerius; muziek: Chris van Bruggen. Lied 560 uit ‘Zangen van zoeken en zien’)

Leer ons de letters spellen van uw lieve naam:
laten zij ons vertellen waartoe wij bestaan.
(...)
Leer ons elkaar beminnen zoals Gij ons doet:
liefde zal overwinnen en alles wordt goed.

PREEK

Lieve mensen, hier in de kerk en thuis,
lieve doopfamilie, allemaal samen gemeente van Christus,

op zich is het een heel mooie geloofsbelijdenis,
die Jona uitspreekt, als blijkt dat God Ninevé niet ondersteboven zal keren:
*u bent een God die genadig is en liefdevol,
geduldig en trouw, en tot vergeving bereid.*
Je komt deze belijdenis vaker tegen in de bijbel:
*Gij zijt medelijdend en barmhartig,
lankmoedig en groot in vriendschap,
altijd geneigd om spijt te krijgen over aangezegd onheil.*
De letters van Gods naam worden gespeld.

Maar het is de manier waaróp Jona deze belijdenis zegt, die opvalt:
ik wist het al, ik wist het wel,
heb ik het al niet gezegd, had ik het niet gedacht,
u bent natuurlijk weer genadig en liefdevol, alsof hij zeggen wil:
het moest weer zo nodig...
Jona zegt het zonder enige vreugde, zonder blijdschap, zonder dank of lach.
Sterker nog: hij zegt het wrevelig, kriegelig, geërgerd, nijdig, kwaad.

Terwijl je als hoorder van dit verhaal toch wel
als vanzelf in de lach kunt schieten,
zeker ook als het verder gaat met Jona die de stad uitgaat
en er eens goed en uitgebreid voor gaat zitten
in de hoop op toch een fraai schouwspel;
hij bouwt een hut, zijn eigen hutje, loofhutje, dak boven het hoofd.
Je schiet toch haast vanzelf in de lach,
als het verhaal verdergaat met die boom,

die de Eeuwige doet opschieten om Jona extra schaduw te verschaffen,
het is meteen de enige keer dat we horen dat Jona blij is, opgetogen, vreugdevol,
als God voor hem, voor hém!, een extra beschaduwde privéplekje regelt.
En dan die worm die de boom aanvreet en doet verdorren,
en die verzenkende oostenwind die er nog
een schepje bovenop doet en Jona
zuchtend en puffend
op de grond laat zakken. Hij bezwijkt, hij valt haast in zwijm.
Hij zou er een zonnesteek van krijgen.
Nijdig is hij. Hij staat als het ware te stampvoeten bij zijn verdorde boom.

Het heeft allemaal iets van een lachspiegel.
Kijk nou toch eens naar jezelf, Jona.
Waar jij je druk om maakt.
Durf toch eens te kijken naar je kleingeestigheid, je kleinzieligheid.
Hoe jij je druk maakt om jouw eigen afdakje.
Maar Jona lacht allerminst.

En zou hij zich van zijn wreveligheid willen laten genezen?

Het boekje Jona eindigt met een vraag,
een vraag van God, een vraag waarop eigenlijk maar één antwoord mogelijk is:
jij, Jona, jij bent begaan met die boom,
zou ik dan niet begaan zijn met Ninevé, die grote stad, waar zoveel mensen wonen, en ook nog
eens zoveel dieren?
Jij bent verdrietig om de wonderboom, die jou zoveel vreugde verschaftte.
Jij huilt om die boom. Zou ik dan niet huilen om deze stad?

God verplaatst zich in Jona.
En aan Jona wordt gevraagd zich te verplaatsen in God.

Wat Jona met die vraag doet, vertelt het verhaal niet,
maar daar gaat het ook niet om, dat doet er eigenlijk niet toe,
het verhaal wil ons prikkelen, hier en nu,
tot gunnend en delend
leven en geloven.

Vorige week zei ik in de preek bij Jona 1 en 2
dat die twee hoofdstukken wel een verhaal lijken bij de basisvraag,
die in de eerste hoofdstukken van het bijbelboek Genesis gesteld wordt.
De vraag: 'Mens, waar ben je?!'
Adam en Eva verstoppen zich, Jona doet niets anders dan wegluchten, wegkruipen, steeds
verder, steeds dieper, op de boot, in het ruim, in de zee.
En de Eeuwige wil hem tevoorschijn roepen, doet grote moeite Jona te bereiken,
wil geen God zijn zonder deze dwarse profeet.
Waar ben je?

En in het hoofdstuk van vandaag moet je haast als vanzelf denken aan een andere basisvraag uit die eerste hoofdstukken van Genesis.

Uit het verhaal van Kain en Abel,

Kain die Abel misgunnend aanziet, hem het licht in de ogen niet gunt.

En de Eeuwige die vraagt: 'Kain, waar is je broer?!'

Mens, waar is je broer, waar is je zus?

Jona, wil je ook anderen het licht in de ogen gunnen?

Jona, wil jij mens zijn samen met zoveel andere mensen,

met een stad vol andere mensen,

die op hun manier zich een weg naar het leven zoeken;

wil je samenleven met anderen,

leven niet voor jezelf alleen;

wil je van mensen houden,

zoals ik van ze hou?

Ben ik mijn broeders hoeder, vraagt Kain.

Ook zo'n vraag waarop maar één antwoord mogelijk is.

Ja, dat ben je! Hoeder van je zusters en je broeders op deze aarde.

Het boek Jona is een boek om geregeld eens te lezen.

Als kerk en als mens.

Het nodigde en nodigt Israël uit om over de eigen grenzen heen te kijken.

Het nodigt ons uit breed te zien. Gods goedheid is te groot voor ons alleen.

En om ook de doopouders ertoe aan te zetten regelmatig met dit verhaal bezig te zijn, geef ik hen het jonaganzenbordspel, waarop het verhaal spelenderwijs voorbijkomt.

Het boek eindigt met een vraag, een open vraag,

een uitnodiging, een vraag die hoopt op een antwoord.

Wil je meedoen? Wil je mijn bondgenoot zijn?

Voor de preek hoorden we in het lied:

leer ons de letters spellen van uw lieve naam.

Gods Naam die is: genadig en liefdevol,

geduldig en trouw,

en tot vergeving bereid.

We worden uitgenodigd die naam te doen.

Elke dag opnieuw.

Opstaan.

Halleluja. Amen.

LIED 976, vers 1 en 3

Ons heeft de Heer met liefde neergeschreven